

Zápis ze zasedání Výboru pro práva dítěte
ze dne 30. ledna 2024

Místo a čas konání: Úřad vlády ČR, Rytířská 31, místnost ZM BEZO - 9:30 – 13:00

Přítomni: K. Bělohávková, I. Benešová (Spolek rodinněprávních a opatrovnických soudců),
Á. Bučinská Němečková, M. Černý, L. Hečková (online), D. Hovorka, J. Hrabálek, K. Chábová,
A. Křístek, B. Křížanová, P. Nečina, L. Obrovská (KVOP, online), E. Petrová (*předsedkyně*),
A. Redlichová, P. Schmiedová, M. Šimůnková (online), Š. Tyburcová, P. Wünschová

Hosté: K. Hamplová (CERV, ÚV), V. A. Schorm (zástupce VOP, online), L. Zamboj

Omluveni: J. Provazníková, J. Řepová, P. Šuplerová

Sekretariát ÚV: K. Jacques Bursíková, V. Kunderák, D. Šmídová (tajemnice Výboru)

Program:

1. Hodnocení činnosti Výboru pro práva dítěte a plán zasedání na rok 2024 a akce na Den dětí (9:30 - 10:00)

2. Priority Výboru pro práva dítěte na rok 2024 (10:00 - 10:30)

- Návrh priorit:
 1. Přijetí novely zákona o dětském ombudsmanovi
 2. Transformace systému péče o děti (nový zákon MPSV, deinstitucionalizace)
 3. Ochrana dětí před všemi formami násilí včetně tělesného trestání
 4. Kolizní opatrovnictví dětí
 5. Právo dítěte znát svůj původ (anonymní porody, náhradní mateřství, babyboxy)
 6. Předškolní vzdělávání dětí z odlišného socio-kulturního prostředí

3. Aktuality k tématům z minulého zasedání (10:30 – 11:00)

- a) Informace k MPŘ k zákonu o SPOD (MPSV)
- b) Informace k MPŘ k zákonu o zdravotních službách (MZ)
 - Centra komplexní péče a zdravotně-sociální pomezí
- c) Informace k novele OZ - nesporné rozvody a nepřijatelnost tělesného trestání dětí (MŠP)
- d) Informace k úpravě znásilnění z podstaty (MŠP)
- e) Informace k přípravě vládního návrhu legislativní úpravy náhradního mateřství (MŠP, předsedkyně)
- f) Informace k přípravě návrhu úpravy dětského certifikátu (MŠP)
- g) Informace k metodice CRIA (MPSV)

4. Kolizní opatrovnictví dětí (předsedkyně) (11:00 – 11:30)

- Podklad: Rozhodnutí Výboru OSN pro práva dítěte ve věci [B.J. a P.J. proti ČR](#)

- přestávka -

5. Předškolní vzdělávání dětí z odlišného socio-kulturního prostředí (MPSV, MŠMT) (11:45 – 12:15)

- stížnost ERRC proti ČR před EVSP, č. 220/2023 (předsedkyně)

6. [Výzkumná zpráva KVOP ke zdravotní péči ve školách](#) (KVOP, MŠMT, VVZ ÚV) (12:15 – 12:45)

7. Představení Výzev CERV (12:45 – 13:00)

Předsedkyně Výboru přivítala členy a členky Výboru a hosty a hostky. Představila i nové členy a členky Výboru – Petru Wünschovou z Centra Locika, Petru Schmiedovou z Ministerstva zahraničních věcí, Petra Nečinu z Agentury pro sociální začleňování. Následně shrnula návrh programu zasedání, který byl schválen všemi členy a členkami Výboru.

1. Hodnocení činnosti Výboru pro práva dítěte a plán zasedání na rok 2024 a akce na Den dětí

Předsedkyně poděkovala za aktivitu členů a členek na zasedáních Výboru i prosazování práv dětí na dalších platformách. Otevřela diskusi nad hodnocením činnosti Výboru a požádala o případné podněty k jejímu zlepšení tak, aby považovali své zapojení za smysluplné. Několik členů a členek vyjádřilo díky za odborné vedení. Výbor byl označen za jeden z nejaktivnějších vůbec. Bylo oceněno i udržování návaznosti činnosti na jednotlivá zasedání. Prostor pro případné podněty je pak otevřen i nadále.

Předsedkyně se dále dotázala na plány aktivit členstva a jejich organizací na Den Děti.

Ministerstvo vnitra jako každoročně připravuje [Pomněnkový den](#) – Mezinárodní den pohřešovaných dětí (25. 5. 2024) a plánuje osvětovou kampaň [k aplikaci ECHO](#), díky které může veřejnost pomoci najít pohřešované děti.

MŠMT centrální akci neorganizuje, aby netříštila akce jednotlivých škol.

P. Wünschová zmínila, že Iniciativa Dětství bez násilí, která bylo založena 1. 6. 2023, plánuje informační kampaň s pokrokem, kterého bylo za rok dosaženo. Centrum Locika pak 5. 6. 2024 organizuje konferenci v Poslanecké sněmovně k sexualizovanému násilí, mýtům a psychologickým projevům a potřebám dětí.

Předsedkyně poděkovala za informace a sdělila, že se dotáže paní zmocněnkyně, jaký typ akce plánuje zrealizovat tento rok.

2. Priority Výboru pro práva dítěte na rok 2024

Předsedkyně představila návrh priorit:

1. Přijetí novely zákona o dětském ombudsmanovi
2. Transformace systému péče o děti (nový zákon MPSV, deinstitutionalizace)
3. Ochrana dětí před všemi formami násilí včetně tělesného trestání
4. Kolizní opatrovnictví dětí
5. Právo dítěte znát svůj původ (anonymní porody, náhradní mateřství, babyboxy)
6. Předškolní vzdělávání dětí z odlišného socio-kulturního prostředí

Bylo domluveno, že ambiciozní priority budou ponechány, ač není jisté, zda se všechny podaří naplnit v tomto funkčním období současné vlády.

ÚKOL: Teze nového zákona MPSV budou představeny Výboru, jakmile budou schváleny (MPSV).

3. Aktuality k tématům z minulého zasedání

a) Informace k MPŘ k zákonu o SPOD (MPSV)

D. Hovorka sdělil, že novela postoupila v Poslanecké sněmovně do 2. čtení. Chystají se pozměňovací návrhy k dávkám péčovské péče a další postup omezení ústavní péče o děti

předškolního věku, tj. do sedmi let věku, ač s odloženou účinností. Výbor pro sociální politiku zasedne 14. února. V březnu by měla pokročit z Výborů a do prázdnin by měl být návrh schválen.

ÚKOL: Na květnovém zasedání informovat o vývoji ohledně návrhu novely zákona o SPOD (MPSV).

b) Informace k MPŘ k zákonu o zdravotních službách (MZ, MPSV)

- **Centra komplexní péče a zdravotně-sociální pomezí**

Š. Tyburcová informovala, že úprava CKP by měla být nastavena tak, jak je to na akutních lůžkových odděleních, tedy možnost doprovodu být přítomen případně hospitalizován s dítětem, rodiče budou např. nacvičovat péči o dítě se stabilizovaným zdravotním stavem před propuštěním do domácí péče, aby děti nemusely být na dražších akutních lůžkách, v CKP bude možné poskytovat zdravotní respitní péči. CKP bude běžné oddělení dlouhodobé lůžkové péče, bude poskytovat také ambulantní péči stacionární, případně domácí péči. Nyní jsou vypořádávány obě novely k zákonu o zdr. službách a k zákonu o sociálně-zdravotních službách.

B. Křížanová upozornila na nutnost doplnění materiálně-technických standardů. Předložený návrh totiž nezmiňuje možnost pobytu rodičů, a tedy zajištění lůžek pro ně, či zakotvení sociálních služeb a služeb poskytovaných přímo v terénu. K návrhu transformace Dětského centra Sulická v Krči obdobně uvedla, že plán počítá s 20 lůžky dlouhodobé lůžkové péče, 15-20 CKP, 15 následná lůžková péče. Zdá se tedy, že nepočítají s lůžky pro rodiče a poskytováním respitního pobytu, což je zásadní.

Á. Budinská Němečková potvrdila, že v dětských nemocnicích se běžně s rodiči nepočítá, např. v rámci zakotvení lůžek pro rodiče do materiálně-technických standardů. Považovala za nedostatečné stanovení jednoho sociálně-zdravotního pracovníka na cca 15 lůžek či 0,2 úvazku klinického psychologa. Upozornila i na potřeby dětí se závažným psychiatrickým onemocněním.

Proběhla diskuse o potřebě vyjasnění parametrů Center komplexní péče, časových a věkových omezeních, garance povinnosti poskytovat lůžka pro rodiče i respitní pobyty.

ÚKOL: Na MZ bude předán požadavek, aby bylo zorganizováno společné vypořádání novely zákona o zdravotních službách.

ÚKOL: Na příštím zasedání MZ poskytnete aktuální informace k průběhu vypořádání MPŘ.

c) Informace k novele OZ - nesporné rozvody a nepřijatelnost tělesného trestání dětí (MSp)

E. Petrová informovala, že se týž den v čase zasedání Výboru konal kulatý stůl v PS k nesporným rozvodům organizovaný poslankyní E. Decroix.

A. Redlichová informovala, že vypořádání připomínek z MPŘ se chýlí ke konci. Co se týče nepřijatelnosti tělesného trestání, připomínky byly vypořádány bez rozporu. Připomněla, že se napříště nebudou zjišťovat příčiny rozvratu manželství, ale bude zachována podmínka úpravy péče o dítě rodiči pro dobu po rozvodu, tedy opatrovnického řízení o péči o dítě, to však bude spojeno s rozvodovým řízením. Bude možnost vydělit část řízení do samostatného řízení (např. při velmi konfliktních rozvodech, kdy by pro dítě informace byly nevhodné). Bude možnost nařídit nejen mediaci, ale i odborné poradenství. Nebude stanovena povinnost jmenovat kolizního opatrovníka dítěti, avšak soudce ho bude moci jmenovat dle okolností a svého uvážení.

Je rovněž projednáván pozměňovací návrh, který by nerozlišoval mezi výlučnou, střídavou a společnou péčí ale stanovila by se zásadně vždy péče obou rodičů bez kategorizace, přičemž by

tento způsob určené péče vycházel ze současné kategorie péče společné. Výživné by se stanovilo podle okolností konkrétního případu a rozdělení péče mezi rodiči, přičemž přichází v úvahu stanovení výživného oběma rodičům, jen jednomu z nich či ani jednomu z nich. Každý případ by se pak posuzoval individuálně. Zásadně by tedy zůstala pouze společná péče jako jediná forma.

I. Benešová vyjádřila, že by takovou úpravu uvítala, zachovala by nicméně společnou péči, příp. se stanovením časových úkonů. Rodičovská odpovědnost je rovněž společná. K participaci dítěte pak upozornila na riziko doručování rozhodnutí dítěti nad 15 let. Rozhodnutí lze napsat decentně, nicméně nová úprava povede k tomu, že dítěti bude doručeno i rozhodnutí o rozvodu se všemi detaily a dítě bude předvoláno na řízení o dokazování mj. se všemi výpověďmi (viz výše).

A. Redlichová zopakovala, že se navrhuje zrušit kategorie péče zcela, protože právě zůstane jen péče obou rodičů, která v zásadě bude vycházet ze současné kategorie společné péče. Nebude již napříště takto nazývána. Bude hovořeno jen o péči obou rodičů. Dále zopakovala, že v případě velmi konfliktních rozvodů bude možné opatrovnické řízení oddělit od rozvodového řízení a vyloučit jej do samostatného řízení rozhodnutím soudce, tedy tak, jak je tomu dnes. V takovém případě pak rozhodnutí o rozvodu rodičů nebude doručováno jejich dítěti.

Byla vedena diskuse o potenciálně problematickém výkonu rozhodnutí, pokud by jeden z rodičů dítě nepřevzal.

A. Křístek připomněl, že bude zachován institut omezení rodičovské odpovědnosti, pokud bude nutno jej použít.

Obecně panoval souhlas s představeným návrhem, avšak musí se domyslet do detailů, zejména, jak bude formulován výrok rozsudku.

ÚKOL: Na dalším zasedání informovat o dalším vývoji ohledně novely OZ, zejména v návaznosti na zmíněný kulatý stůl (Ministerstvo spravedlnosti).

d) Informace k úpravě znásilnění z podstaty (MSp)

A. Redlichová informovala, že návrh novely trestního zákoníku byl vládou v listopadu schválen v předloženém znění jen s formálními úpravami (č. OVA 1029/23) a byl zaslán do Poslanecké sněmovny. Do 12 let bude relevantní jednání považováno za TČ znásilnění, od 12 let bude probíhat znalecké posuzování, zda se jedná o TČ znásilnění či pohlavní zneužití.

ÚKOL: Na dalším zasedání informovat o dalším vývoji ohledně novely TZ ke znásilnění z podstaty (Ministerstvo spravedlnosti).

e) Informace k přípravě vládního návrhu legislativní úpravy náhradního mateřství (MSp, předsedkyně)

A. Redlichová informovala, že proběhlo několik jednání Pracovní skupiny MSp složených z dotčených rezortů (MZ, MPSV, MŠMT, zástupci všech politických stran, lékaři z klinik náhradního mateřství, zástupci akademické obce) k tomuto tématu.

Plánuje se přijetí pozitivní úpravy náhradního mateřství, tj. bude umožněno, ale úprava bude přísnější za účelem ochrany náhradní matky a zejména dítěte, které se skrze tuto formu narodí. Aktualizuje se analýza z roku 2020, která by měla být do konce února předložena do MPŘ. Do května by pak měl být představen návrh novely.

Konkrétně bude realizace možná jen na základě zdravotní indikace (ženy, které nemají dělohu, onemocnění, pro které je těhotenství kontraindikací či by vážně ohrožovalo zdraví či život ženy,

opakované neúspěšné IVF či těhotenství, alespoň 4x). Možné pouze pro heterosexuální páry – sezdané i nesezdané. Nesmí být genetická vazba na náhradní matku (pouze gestační forma), pouze bezúplatné, pouze náhrada nákladů + ušlý výdělek, který nepokryjí dávky nemocenského pojištění. Realizace bude možná pouze na základě předchozího schválení soudu, které bude vydáváno na dobu určitou (1-2 roky). Platila by výjimka ze zásady matka je jistá, tedy matkou by se porodem stala zamýšlená matka na základě rozhodnutí soudu. Bude možné popření mateřství – pokud se prokáže, že náhradní matka počala jinak. Náhradní matka se může rozhodnout jít na potrat, avšak musí s předstihem informovat zamýšlené rodiče. Nepočítá se s úpravou zprostředkování náhradního mateřství, ale se zákazem reklamy náhradního mateřství. Evidence údajů o potenciálních, ale nijak negarantovaných matkách poskytovaných zařízeními bude bezplatná. Bude stanovena šestinedělní mateřská dovolená pro náhradní matku, rodičovská dovolená pro zamýšlenou matku bude plynout od narození dítěte. Nutnost informovat dítě o formě narození bude upravena přísněji než u osvojení. Realizace náhradního mateřství v zahraničí bude uznávána, jako dnes. Věková hranice pro náhradní matku by měla být stanovena na 40 let a bude stanoven počet možných náhradních mateřství.

Proběhla diskuse. Ve Výboru panovala obecná shoda na návrhu a bylo vyjádřeno ocenění pokroku.

ÚKOL: Na dalším zasedání informovat o dalším vývoji přípravy návrhu úpravy náhradního mateřství (Ministerstvo spravedlnosti).

ÚKOL: Předsedkyně požádá o možnost zveřejnění analýzy, vzhledem k nemožnosti členstva Výboru zúčastnit se pracovní skupiny.

f) Informace k přípravě návrhu úpravy dětského certifikátu (MSP)

A. Redlichová informovala, že práce výrazně nepokročily, jelikož se nedaří najít shodu, a to zejména co se týče otázky zpětného evidování, tj. evidenci odsouzení i před nabytím účinností zákona. Další jednání probíhají.

Tajemnice připomněla, že 9. října bylo náměstký ministra spravedlnosti představeno řešení, na kterém panovala politická shoda, a bylo přislíbeno zpracování věcných tezí zákona.

Proběhla diskuse. Bylo upozorněno na potenciálně zbytečné plynutí času, který by mohlo být překlenuto nelpěním na retroaktivitě. Diskuse se totiž vede již několik let a úprava již mohla platit.

ÚKOL: Předsedkyně se dotáže politického vedení MSP, zda je gesčním ministerstvem k tématu a jaký je vývoj ve věci.

ÚKOL: Na dalším zasedání informovat o dalším vývoji přípravy návrhu úpravy tzv. dětského certifikátu (Ministerstvo spravedlnosti).

g) Informace k metodice CRIA (MPSV)

D. Hovorka informoval, že pracovní verze metodiky CRIA je připravena. Se zápisem bude moci být rozeslána Výboru k připomínkám. Nabídl představení Výboru.

ÚKOL: Skrže tajemnici rozeslat metodiku CRIA k připomínkám.

ÚKOL: Na květnovém zasedání představit metodiku CRIA i manuál slučitelnosti a web KVZ.

h) Další novely

i. Novela zákona o dětských skupinách

M. Černý upozornil na mezeru, která vznikne novou úpravou možnosti čerpání rodičovského příspěvku do tří let věku. MŠMT totiž garantuje místo v MŠ až od 1. září po třetích narozeninách dítěte. Pro dítě, které dosáhne tří let věku během roku, tak bude problematické nalézt místo v MŠ. MPSV navrhuje, aby do 1. září mělo dítě nárok na umístění alespoň do dětské skupiny, nemůže-li ho přijmout spádová MŠ. Vyjádřil však obavu, aby byly dostatečné kapacity.

Proběhla diskuse nad výkladem § 34 odst. 1 (Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok.). Právním výkladem a contrario by mělo platit, že obec by měla zajistit místo v MŠ již od třetích narozenin. Dítě by se tak asi mělo účastnit zápisu na školní rok, ve kterém dosáhne věku tří let, aby s ním ředitel MŠ mohl počítat.

ÚKOL: Na příštím zasedání M. Černý informuje o vývoji a vysvětlení interpretace školského zákona tak, aby bylo zajištěno místo již od třetích narozenin dítěte.

ii. Revize zákona o realizaci ústavní výchovy

Na dotaz bylo domluveno, že na příštím zasedání budou představeny plány do budoucna, konkrétně ohledně příslibu transformace dětských domovů do menších bytových zařízení a rozšíření SVP.

ÚKOL: Na příští zasedání přizvat zástupce Odboru rovného přístupu ke vzdělávání a podpory pracovníků v regionálním školství (ředitel Vörös Mušuta, MŠMT).

4. Kolizní opatrovnictví dětí (předsedkyně)

Předsedkyně téma uvedla a připomněla implementaci rozhodnutí Výboru OSN pro práva dítěte ve věci [B.J. a P.J. proti ČR](#). Téma bylo zařazeno jako priorita Výboru a bude tak pravidelně zařazováno na program. Vzhledem k pokročilému času postoupila k dalšímu bodu zasedání.

5. Předškolní vzdělávání dětí z odlišného socio-kulturního prostředí (MPSV, MŠMT)

- stížnost ERRC proti ČR před EVSP, č. 220/2023 (předsedkyně)

Předsedkyně shrnula námitky stěžovatele. Podstatou je nízká účast romských dětí a dětí ze SVL na předškolním vzdělávání, absence motivace a vysvětlování smyslu předškolního vzdělávání, informace o zápisu a podpora při něm a zvládnutí nástupu a pravidelné docházky.

Pravděpodobně v únoru/březnu se bude konat kulatý stůl KVZ MSp. Budou přizvány i romské organizace pro identifikaci systémových bariér a možností mezioborové podpory pro rodiče (chudoba, bytová migrace, diskriminace, apod.)

M. Černý zmínil, že MŠMT zadalo výzkum ke skutečné docházce romských dětí do mateřských škol, za půl roku by měli mít aktuální data.

Na dotaz V. A. Schorma, zda aktuální data nejsou dostatečná, vysvětlil, že MŠMT mj. zadalo výzvu, která nebyla úspěšná. Dlouhodobým datům věří, avšak přemýšlí nad praktickými bariérami. Naráží zároveň na decentralizaci školství, tedy se některé věci vyvíjí pomaleji.

P. Nečina připomněl již 10 let staré ekonomické analýzy výhodnosti včasné docházky do předškolního vzdělání. Urguje k rychlému jednání.

Proběhla diskuse. Lze se inspirovat příklady dobré praxe.

ÚKOL: Na příštím zasedání představit závěry kulatého stolu KVZ.

ÚKOL: Na příští zasedání přizvat ředitele odboru MŠMT rovného přístupu ke vzdělávání Vörös Mušutu (tajemnice).

- M. Černý opustil zasedání -

6. Výzkumná zpráva KVOP ke zdravotní péči ve školách (KVOP, MŠMT, VVZ ÚV)

L. Obrovská uvedla, že ombudsman provedl šetření z iniciativy nevládní organizace. Shrнула zprávu. Jako jednu z příčin uvedla, že novela zákona o zdr. službách umožňující poskytování zdr. péče ve škole, není v povědomí pedagogů, ani rodičů. Nízká informovanost vede k nevyužívání v praxi, tedy se rovná nedostupnosti a může vést k diskriminaci. MZ připravilo společnou metodiku, avšak škála potřeb je velmi široká (typicky záchvatová onemocnění u školkových dětí, děti se zdravotním postižením, ale i chronicky nemocné děti). Děti s diabetem se ukazují v praxi jako problém, jelikož školy se obávají odpovědnosti.

ÚKOL: MŠMT na příštím zasedání představí stanovisko k výzkumné zprávě MŠMT, plánované kroky MŠMT a vývoj v činnosti relevantní pracovní skupiny.

7. Představení Výzev CERV

K. Hamplová představila aktuální výzvy relevantní pro členstvo Výboru. Více informací a kontakty lze nalézt [zde](#).

ÚKOL: Tajemnice rozešle prezentaci k CERV.

Závěr

Předsedkyně z důvodu naplněného času poděkovala přítomným za účast a zasedání ukončila. Další zasedání se uskuteční dne 13. května 2024.
